

UZ 30. OBLJETNICU PLANINARSKOG DRUŠTVA »ZAVIŽAN« SENJ (1950—1980)

Proslava 30. obljetnice Planinarskog društva »Zavižan« Senj značajan je jubilej za naše Društvo i našu općinu.

Samo četiri godine nakon osnivanja Hrvatskog planinarskog društva u Senju postoji i djeluje povjerenik HPD, prof. Mihaljević. Godine 1912. dr Ivan Krajač dao je poticaj za osnivanje Podružnice HPD »Senjsko bilo« koja je osnovana 30. studenoga 1913. Prvi predsjednik bio je odvjetnik Stanko Chudoba iz Senja. Nakon prvog svjetskog rata aktivirana je Podružnica, koja 1926. broji 55 aktivnih članova. Pred drugi svjetski rat Podružnica ima evidentirano 37 članova, a te godine njezin je predsjednik šumarski inž. Vinko Pleša.

Poticana iz Senja, u obližnjem Jurjevu osnovana je Podružnica HPD »Zavižan«. Na prvoj sjednici održanoj 16. lipnja 1929. izabran je upravni odbor sa Šimom Vidmarom kao predsjednikom. Te godine Podružnica ima 28 članova. Ova Podružnica prestala je s radom 17. travnja 1935.

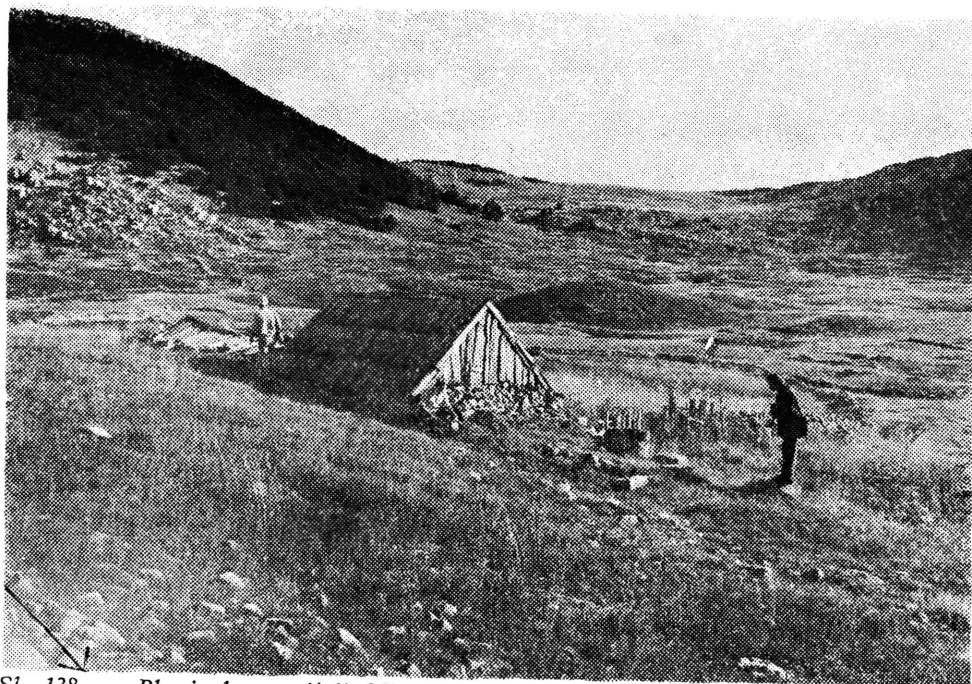
Nakon završetka drugog svjetskog rata i oslobođenja naše domovine otpočela je obnova rada organiziranog planinarstva u Hrvatskoj. Do 1948. planinarstvo je bilo uključeno u Fiskulturni savez Hrvatske. Tako je bilo i u Senju, gdje je aktivnost organiziranog planinarstva započela u Sekciji za planinarstvo Općinskog sindikalnog vijeća 1947. Tek 1950. na inicijativu Planinarskog saveza Hrvatske osnovano je u Senju planinarsko društvo »Zavižan«.

Prvi zadaci novoosnovanog društva bili su sasvim organizacijske prirode. Trebalo je omasoviti članstvo, nabaviti nužnu opremu, koje tada nije bilo, organizirati planinarske pohode — osobito na Velebit. U početku je Društvo imalo oko 50 članova, ali je uskoro u svoje redove dobilo i planinarski podmladak. Tada su osnovane podružnice u Jurjevu i Krasnu. Društvu je veliku pomoć pružio Planinarski savez Hrvatske.

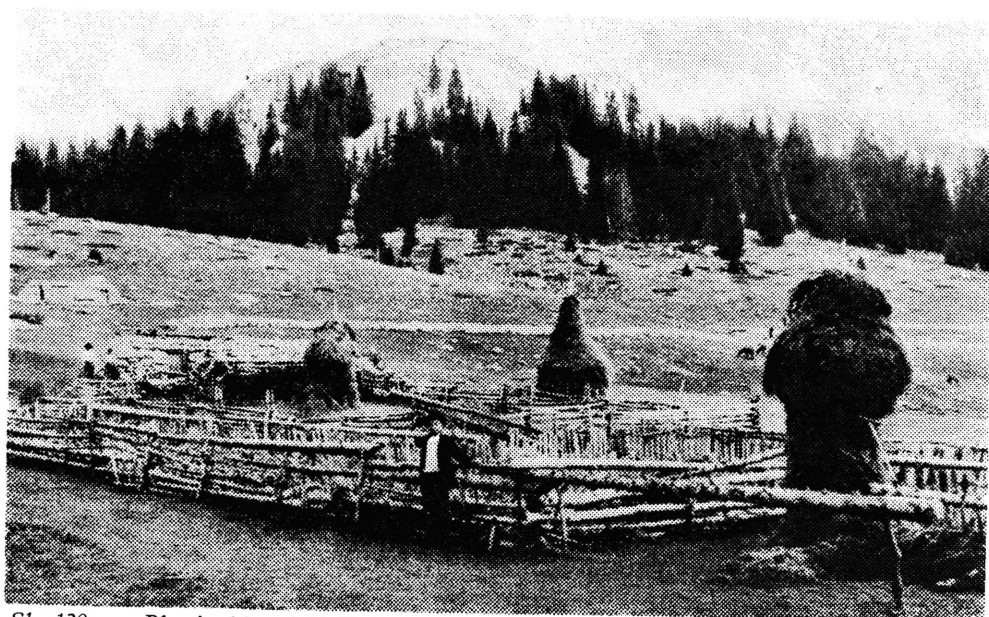
Sudjelovanje u izgradnji domova

U to vrijeme jedan od važnijih zadataka PD »Zavižan« bio je obnova planinarskog doma na brdu Vučjak. Trebalo je početi od početka jer je ranija »Krajačeva kuća«, na tom mjestu sagrađena 1927, u ratu posve uništena.

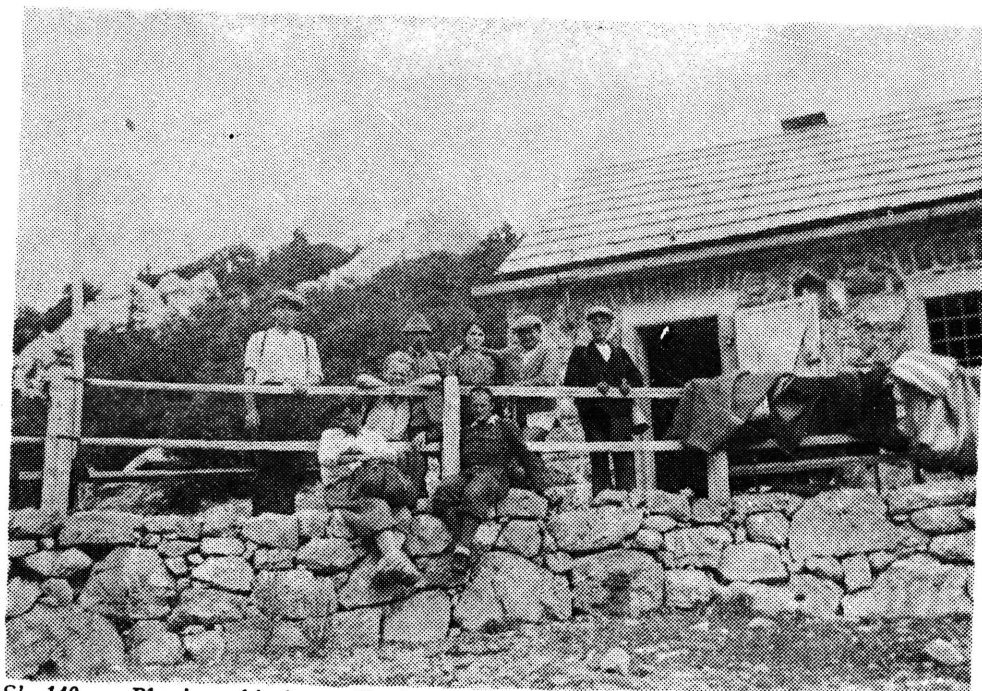
Organizator ovih radova bio je drug Božo Modrić. Poteškoća je uskrsnula odmah u početku jer tada nije bilo ceste do doma, pa je trebalo sav

Sl. 138 — Planinski predjeli Mirova, posljednji stanovi. Snimio od sjevera S. Božičević, 1978.

Sl. 139 — Planinski predjeli krškog polja Lubenovac, sj. Velebit. Snimio dr R. Simonović oko 1930.

Sl. 140 — Planinarski dom »Krajačeva kuća« pod Vučjakom, sj. Velebit. Snimio inž. Pleša ljeti 1938.

Sl. 141 — Stara planinska kuća na Mirovu, od 1922—1962. planinarska koliba. Snimio V. Stahuljak, st.

Sl. 142 — Planinarski dom »Krajačeva kuća« pod Vučjakom. Grupu planinara pred domom snimio inž. Pleša 1938.

materijal, a kasnije i inventar, nositi na leđima kozjom stazom ili uz pomoć mula i magaraca. Nosilo se pretežno od Oltara do doma na Vučjaku. Veliku pomoć u tome dale su radne organizacije Senja tako što su osigurale kamione za prijevoz do Oltara, odnosno do mjesta do kojega je bila izgrađena cesta. U prenošenju inventara pomoć je pružila i omladina Gimnazije. Zalaganjem svih članova P. D. nisu izostali rezultati pa je 27. srpnja 1953. otvoren naš planinarski dom. Uskoro je dom postao veoma popularan, prihvaćajući sve one koji su došli u pohode sjevernom Velebitu. Uskoro je u Domu osposobljena i počela s radom meteorološka stanica. Kasnije je Dom obnovljen i proširen zalaganjem PSH. Posljednja obnova i proširenje izvršeni su 1964. i od tada se Dom nalazi pod brižnom upravom Planinarskog saveza Hrvatske.

Ovdje posebno ističemo prvog meteorologa Stanice Nikolu Miškulina, koji se svjesno brinuo o Domu i svima planinarima te ostao u lijepoj uspomeni. Ovu je tradiciju dostojno nastavio Drago Vukušić, današnji domar, sa svojim sinovima Anton, Lukom i Krešom — marljivim radnicima i zaljubljenicima u Velebit.

Malo kasnije PSH osigurao je sredstva i izvršio obnovu u ratu stradale Rossijeve kolibe pod Gromovačom. Članovi Društva aktivno sudjeluju i u radovima obnove Premužićeve staze. Koliba je obnovljena 1969. i od tada se nalazi pod upravom PSH.

Sl. 143 — Senjski planinari na dočeku Titove planinarske štafete koju preuzimaju od ličkih planinara kod Jablanca (?) 1955.

Sl. 144 — Senjski planinari na proslavi otvorenja svoga doma u obnovljenoj »Krajačevoj kući« 27. VII 1954.

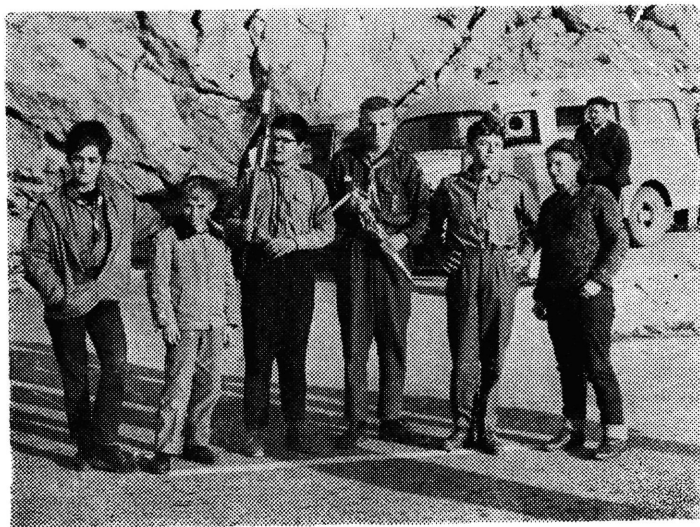
U interesu razvitka velebitskog planinarstva na našem području, PSH kupio je u Jablancu ljetnikovac Miroslava Hirca. I ovdje članovi našega Društva sudjeluju u radovima obnove doma, kako u stručnim tako i u fizičkim poslovima. Posebno treba istaći savjestan rad dugogodišnjeg domara Pere Šegote.

Da bi se unaprijedilo planinarstvo i pomoglo u smještaju i kretanju planinara po Velebitu, naše je Društvo, preko Sumarije Jablanac, dobilo jednu prostoriju u lugarskoj kući na Jablanačkom Alanu i jednu prostoriju u lugarskoj kući u Štirovači. Zalaganjem članova Upravnog odbora Društvo je dobilo još jednu prostoriju u privatnoj kući u Krasnu. U uređenju svih tih prostorija članovi našega Društva aktivno su sudjelovali. Sve ove prostorije opskrbljene su krevetima, madracima i osnovnim potrepštinama za boravak u njima. Ove prostorije najviše su koristili planinari koji su dolazili na Velebit iz pravca Jablanca, Krasna ili Senja.

U razdoblju od 1963. do 1965. članovi našega Društva bili su veoma zauzeti oko izgradnje kuće u Sijasetu u Senjskoj Dragi. Na tom mjestu bilo je ranije sklonište za lugare. Uređenje ove kuće Društvo je sprovelo uz materijalnu pomoć Skupštine Senj, radnih organizacija te dobrovoljnog rada članova i omladine. Sada je to lijepo zgrada koja se sastoji od blagovaonice, kuhinje i spavaće sobe, a ima i cisternu i automobilski prilaz. Članovi Društva brinu se o održavanju kuće i inventara, te je upotrebljavaju za svoje društveno-zabavne potrebe, a povremeno je iznajmljuju izviđačima i drugim organizacijama za njihove aktivnosti.

Rad na markaciji planinarskih puteva

U više navrata članovi našega Društva markirali su planinarske putove: Oltari — Zavižan, Gornja Klada — Zavižan, Zavižan — Rossijeva koliba — Alan, Krasno — Zavižan — Primorska i Krasnarska jezera.

Sl. 145 — Senjski planinarski podmladak na dočeku Titove planinarske štafete kod Jablanca 1962. Od lijeva: A. Parac, M. Kren, P. Karavanić, T. Kovačević, B. Petrušić i O. Baričević

Sl. 146 — Ispraćaj Titove planinarske štafete iz Senja za Podgorje 1954.

Sl. 147 — Nosioci Titove planinarske štafete prelaze Velebit, Zavižan mj. studena 1962. Senjski planinari od lijeva na desno: Branko Martulaš, Ivica Tomljenović, Milan Šolić, Petar Debelić, Ante Španić, Ivan Stanišić, Nikola Rivoški i Ante Baričević

Planinarska Titova štafeta

Planinarsku Titovu štafetu, koju je organizirao Planinarski savez Jugoslavije, prenosili su još od 1954. naši planinari čitavim senjskim područjem. Štafeta je preuzimana od planinara Like u Gospiću ili Karlobagu i uz velike svečanosti i pozdrave naroda toga kraja prenošena preko Švice, Kutereva, Krasna do vrha Zavižana i dalje preko Podgorja do Starigrada i dalje cestom do Crikvenice, gdje su je preuzimali planinari Rijeke ili Ogulina. Ponekad su naši planinari preuzimali štafetu od planinara Rijeke u Stalku ili Crikvenici i nosili je dalje sve do Karlobaga ili Baških Oštarija, gdje bi ju opet preuzimali planinari Like i Gospića.

Planinarska Titova štafeta svake je godine imala drugi pravac kretanja i uglavnom su ju planinari nosili a rijetko vozili u automobilu, bez obzira na vremenske prilike i teško prohodan senjski teren.

Na čitavom tom putu kuda je prolazila svečano su ju dočekivali i pozdravljali narod i pioniri.

U prenošenju Planinarske Titove štafete senjski planinari su časno obavili svoju obavezu i bili su sigurna karika koja je povezivala krajeve i ljude Like, Primorja i Gorskog Kotara.

Organizacija priredbi i balova

Da bi Društvo namaklo potrebna financijska sredstva za svoje akcije, organizirane su priredbe i poznati balovi za vrijeme mesopusnih zabava u Senju. Te priredbe i balovi, koje je organiziralo naše Društvo, bili su na visokoj razini i dobro posjećeni. Sve poslove oko uređivanja dvorane, nabave i prodaje tombole, hrane i pića kao i ostalih poslova, obavljali su dobrovoljno članovi Društva. Uvijek su ostvareni financijski rezultati, što je mnogo pomoglo da se lakše sprovedu planirane akcije našega Društva.

Sudjelovanje na smotrama PSH i PSJ

Naše planinarsko društvo »Zavižan« ranije je bilo aktivnije i više surađivalo u radu PSH i PSJ. Članovi našega Društva sudjelovali su na sletovima planinara Hrvatske u Stirovcu 1957. i Jasenku 1962, sletu planinara Jugoslavije na Zavižanu 1964. i Platku 1974.

Sudjelovali smo u proslavi i obilježavanju 10. obljetnice Kapelskog planinarskog puta na Matić Poljani 1979. te proslavi i obilježavanju 10. obljetnice transverzale »Po planinama Hrvatske« na Platku 1980.

Članovi Društva upućivani su na stručne tečajeve za planinarske vodiče u organizaciji Planinarskog saveza Hrvatske.

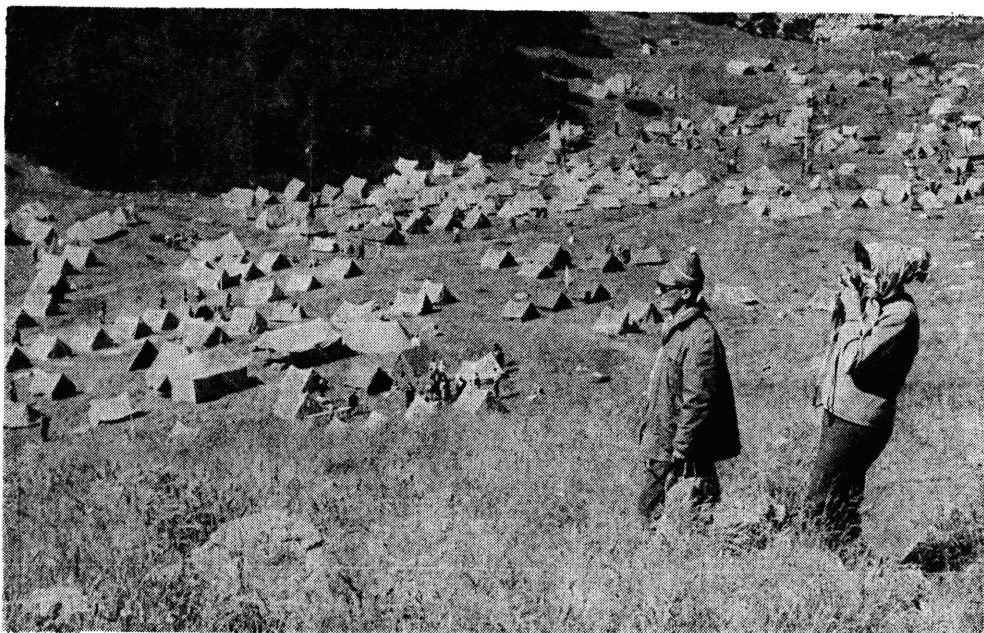
Poseban zadatak našega Društva bila je organizacija Sleta planinara Jugoslavije na Zavižanu 1964. Bili smo glavni organizatori uz pomoć PSH i PSJ. Pripreme su trajale čitavu godinu. U to vrijeme Šumsko gospodarstvo Senj sagradilo je cestu do Doma »Zavižan«, pa je time omogućen lakši pristup sjevernom Velebitu. Te godine snijeg se dugo zadržao i trebalo je osposobiti (očistiti) cestu da bi se pripreme mogle obavljati na licu mjesta. Veliku pomoć u dopremi hrane, pića i ostaloga potrebnog za održavanje Sleta pružile su radne organizacije: Šumsko gospodarstvo sa svojim šumarijama, »Metalka«, »Velebit«, Trgovačko poduzeće »Primorje« i drugi. Organiziran

Sl. 148 — Senjski planinari na Sletu planinara Jugoslavije, Zavižan 4. VII 1964.

Sl. 149 — Grupa senjskih planinara učesnika Sleta planinara Jugoslavije, Zavižan, 1964.

Sl. 150 — Šatori učesnika Sleta planinara Jugoslavije u Modrić docu pod Zavižanom, 1964.

je i prijevoz planinara do Zavižana, a na Sletu sudjelovala je i gradska glazba. Slet je održan 4. srpnja 1964. uz sudjelovanje oko 4.000 planinara.

Izleti

Tijekom 30 godišnjeg postojanja Društva velika pažnja posvećivala se organizaciji izleta. Organizirani su izleti u trajanju od jednoga ili dva dana. Teško ih je sada sve nabrojiti! I danas se mnogi članovi Društva sjećaju uspelih izleta na Plitvička jezera, u više navrata na Zavižan, Nacionalni park Štirovaču, na Jablanački Alan, Paklenicu, na Slapove Krke, Bled—Bohinj, Škocjansku i Postojnsku jamu, Učku, Risnjak, Platak pa i Veneciju, itd.

Početkom 60-ih godina Društvo je nabavilo nekoliko šatora i nešto planinarske opreme. Ta se oprema mnogo upotrebljavala na izletima u okolicu Senja i na Velebit. Osobito mnogo su to koristili mlađi članovi Društva i članovi odreda izviđača »Uskok«.

Posebno ističemo uspjele izlete za najmlađe članove Društva — učenike naših škola. U organizaciji tih izleta osobito se angažirao nastavnik Nikola Rivoseki. Svake godine od 1951. do 1976. organizirao je u bližu okolicu Senja jedan do tri izleta. Broj sudionika na izletima kretao se od desetak do 150. Važno je istaknuti da su svi izleti organizirani bez prijevoza.

U zadnje vrijeme popularni su izleti na Velebit (Zavižan—Štirovača) s noćenjem pod šatorima i zajedničke večere uz logorsku vatru. Na tim izletima uvijek se organizira program u koji su uključeni i usponi na pojedine vrhove Velebita.

U ovoj prilici moramo priznati da je zadnjih godina bilo i razdoblja neaktivnosti Društva. Izvršni odbor nije se redovito sastajao, a pojedinci koji su imali želju nisu uspjeli održavati aktivnost Društva. To se osobito osjetilo u organizacijskom pogledu te je Savez smatrao da Društvo gotovo ne postoji. Aktivnost u tom razdoblju sastojala se od samoinicijativnog odlaska pojedinaca na izlete, osobito na Velebit. Zbog toga su se mlađi članovi i ljubitelji planina uključili u Odred izviđača »Uskok«, jer je Odred neko vrijeme bio kolektivni član našega Društva.

Danas je naše Društvo »Zavižan« ponovno organizacijski sređeno, vodi se ažurna evidencija članova, redovito se ubire članarina i naručuju markice od PSH. Izvršni odbor redovito se sastaje, dogovara i sprovodi planirane akcije u djelo.

Rezultat ove aktivnosti Izvršnog odbora su učestali izleti, a između ostalog i akcije kao što je pošumljavanje Nehaja, čime su današnji planinari nastavili tradiciju ranijih generacija na pošumljavanju naših krševitih terena. Posebno je zapažena aktivnost članova Izvršnog odbora i drugih članova Društva u pripremi proslave ove 30. obljetnice od drugog osnutka Senjskog planinarskog društva. Također je ponovno obnovljen običaj organiziranja niza zanimljivih predavanja s tematikom iz planinarstva i prirode. Danas, prema evidenciji, naše Društvo broji 150 članova.

I na kraju podvlačimo da ovom prilikom nije bilo moguće dati iscrpniji prikaz razvitka i 30. godišnjeg rada našega Društva. To bismo trebali zacrtati kao jedan od zadataka u našem budućem radu i pojaviti se pred javnošću s većom studijom ili monografijom koja bi u cijelosti prikazala osnutak i rad ranijeg i današnjeg planinarskog društva, te sve ostalo što je vezano za razvitak planinarstva na našem dijelu Velebita, to više jer je UNESCO proglasio Velebit 129. svjetskim rezervatom biosfere.

Upravni odbor
PD »Zavižan« Senj

Sl. 151 — Grupa senjskih planinara uz ognjište, izlet na Platak 1980.

Sl. 152 — Senjski planinari uz spomen ploču NOB-e na Matić poljani, 1980.